

ORIZONTURI - UN ROMAN AL INTROSPECȚIEI

Orizonturi (editura Lyceum, 2019) de Eugenia Mincu este sub toate aspectele un roman atipic, ce se sustrage canonului românesc obișnuit și este certat ca atare cu tradiția. E ceea ce germanii numesc *Bildungsroman*, adică un roman al educației, al formării unei persoane, de fapt al unei personalități.

Nu avem de-a face cu o schemă epică încetățenită, ci doar cu o urmărire, pe etape, pe vârste și pe stări sufletești a *povestei vieții* unei profesoare care, împreună cu autoarea, în chip intradiegetic privește atent lumea din jur și se autoinspectează, își analizează ființa în ipostazele freudiene a eului – megaeului – id-ului.

Cartea obține în fond forma unui *jurnal sentimental* ce transcrie notații rapide, observații de natură psihologică asupra sensurilor și tainelor vieții, asupra a ceea ce este ființa umană. Sunt folosite în acest fel reconstituirea biografică, portretizarea schițată a personajelor, înregistrarea integrală a unor lecții din cursurile universitare, snoavele populare, bancurile, întâmplările legendare cu personalități din timpurile antice sau moderne, explicații etimologice, glume tipice studențești.

De fapt, se recurge la descrierea medium-nice a trei lumi: a lumii copilăriei, a lumii studenților mediciniști și a lumii academice.

Tunelul ar fi o figură-cheie, care sugerează o „îngânare” a luminii și a întunericului imaginii sinteză a vieții însăși, constituită din bine și rău, din adevăr și minciună, din inocență și vinovăție, din fragilitate și violență.

Înțelegem, la lectură, că autoarea își propune o inițiere în tabelul de valori și virtuți, uitându-se la întâmplările vieții din perspectiva *orizontului*, adică de acolo de unde

acest tabel se vede mai bine.

Universul este mare și omul mic și neajutorat, care se pierde în infinitul lui și are nevoie de casă, de aceea autoarea conchide: „Și omul „luptă” pentru acest loc al conștientizării sale existențiale, aducându-i ofrandă, uneori valori care-i definitivează esența umană: omenie, bunătate, sufletism”.

Acordul final reprezintă o autorefecție asupra a ceea ce este profesoara-naratoare („... am vrut să înțeleg *ce sunt eu...* și să ies din *peștera lui Plato*).

Ea mai răspunde și la altă întrebare:

– Și *ce ești*, mă rog, în afara peșterii?

– Un om ca mulți alții, limitat existențial de hotarul de a fi sau nu a fi, un om din *Ab ovo usque ad mala* în căutarea *orizontului*, în care nu este dorință, nu este suferință... Este doar lumină, liniște și pace sufletească.

– Și totuși despre ce e cartea?

– Despre iubire... de mamă și de tată, de bunici, de copii, de oameni, despre dragostea de țară, de neam, de pământ, despre dragostea de suflet...

Este o carte scrisă într-o limbă a sufletului, departe de tot ce ar fi academic, departe de limbajul „pe hârtie”, înzorzonat și prea artificial, în a exprima mica, dar adevărată esență a sufletului nostru; se vrea iubit și vrea să se dăruiască prin iubire...

Cu această cheie de lectură punem punct și noi sumarei analize făcută cărții revelatoare prin intenția formativă și modalitatea de realizare.

Mihai Cimpoi,
Institutul de Filologie Română
„Bogdan P.-Hasdeu”

Am citit romanul *Orizonturi* (editura Lyceum, 2019) al Eugeniei Mincu cu plăcere și cu mare interes, un interes pe care ți-l poate genera doar o carte scrisă de o colegă. Este o carte pentru suflet și despre suflet, în primul rând, întrucât personajul principal, Aida, ființă cu un univers interior profund, care își păstrează inocența și candoarea și la maturitate, se află mereu în căutarea acelor lucruri care i-ar putea oferi liniștea și pacea sufletească. Doar că viața o trece prin mai multe „probe de foc”: moartea copilului, moartea omului drag, mai apoi singurătatea trăită alături de un soț pe care ea, cu stigmatul ei de văduvă cu copil, nu l-a putut face să se simtă fericit. Cu toate acestea, firea ei se încăpățânează să se bucure de viață, și bucuriile vin din lucrurile mici: o floare, un copac, o carte, discuțiile cu studenții, un zâmbet, fericirea altora. Acest fel al ei de a fi (*modus vivendi*) o salvează de un cotidian al exceselor, de o lume dominată de prejudecăți și constrângeri de tot felul, de o realitate dură. Salvatoare și compensatoare sunt și experiențele *ex corpore* pe care le trăiește naratoarea, călătoriile ei extracorporale în timp și spațiu, debarcările pe tărâmurii parcă desprinse din vis: câmpuri cu iarbă de lapte, cu multe flori, cu multă lumină, cu multă verdeață, tărâmurii unde nu există suferință, ci doar armonie, pace și liniște sufletească. Prin aceste experiențe de transgresare a dimensiunilor temporale și spațiale, a limitelor corporale, de transmigrare a sufletului (metempsihoză), romanul *Orizonturi* abordează o temă foarte puțin cunoscută în literatura din Republica Moldova, cea a *karmei* și a legităților ei. Ce este *karma*? E un concept al filozofiei și religiei budiste, care desemnează renașterile și reîncarnările succesive ale sufletelor, migrația lor după moarte, în funcție de faptele săvârșite pe pământ, cu scopul de a se purifica și a se apropia de perfecțiune.

Reîncarnat, sufletul Aidei își consumă iubirile, proiectând o stare de fericire absolută, percepută ca o fuziune cu Întregul cosmic: „Mă dizolv în orizontul meu, sufletul meu se contopește cu el, devine Totul și Unul și sunt fericită, și... iar râd...” (p. 276).

În timpul unei astfel de călătorii, care ar presupune o nouă reîntrupare, naratoarea are prilejul să-și întâlnească omul iubit, cel pe care odinioară i l-a furat marea. De fapt, se întâlnesc sufletele lor, într-o altă viață. Doar că pe lângă bucuria revederii naratoarea trăiește și revelația unui crunt adevăr: „E ușor să mori... Încearcă să trăiești!... Cum?...” (p. 151).

Romanul *Orizonturi* este un mănunchi de reflecții despre viață, despre karmă, despre trinitatea Corp – Suflet – Spirit, despre energiile – negative și pozitive – care interferează și ne influențează, despre relațiile de familie, relațiile dintre semeni, despre dragoste și fericire, despre limitele sufletului și despre atâtea altele care alcătuiesc existența noastră.

Aida râvnește mereu orizontul, orizontul alb, albul fiind culoarea liniștii sufletești. Acolo unde se întâlnește pământul cu cerul, nu există suferință, e locul unde sufletele se întorc acasă, contopindu-se cu marele Tot.

Lucrarea se remarcă și printr-o tehnică specifică în ceea ce privește planurile narrative. Acestea fie alternează, fie se suprapun, se amestecă chiar, fapt care menține ritmul și interesul lecturii.

Romanul *Orizonturi* este, în fond, un îndemn de a ne întoarce la simplitate, una „înțeleasă ca autenticitate” (Nina Corcinschi), la esențe; e un îndemn de a fi mai buni, mai iertători, mai iubitori, într-un cuvânt, de a fi fericiți.

Galina Anițoi,
Institutul de Filologie Română
„Bogdan P.-Hasdeu”